

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 15/02/2022

Makale Kabul Tarihi: 26/04/2022

**X, Y, Z KUŐAĐI KADINLARININ DİN ALGILARININ
KARŐILAŐTIRMALI ANALİZİ***

Őerife ALTIPARMAK**

Hatice BUDAK***

Öz

Bu alışma, insanoğlunda her daim bulunan ve varlığını sürdüren din algısını son dönemlerde sosyal bilimler literatüründe ne çıkan kuşak olgusu ile incelemeyi hedeflemektedir. Çalışmanın amacı, aynı zaman aralığında doğan, belirli bir çağın şekillendirdiği, benzer değerleri, tutumları ve yaşam tarzlarını paylaşan X, Y, Z kuşaklarına mensup kadınların din algıları ile aralarında bir farklılaşmanın olup olmadığını tespit edebilmek ve mevcut durumu betimlemektir.

Çalışma 2020 yılında Konya ili merkezinde ikamet eden X, Y ve Z kuşağına mensup basit tesadüfi yöntemle seçilen 500 kadının katılımı ile gerçekleşmiştir. Nicel yöntemle yapılan çalışmada Yılmaz Ceylan'ın (2010) araştırmasında oluşturduğu "Din Algısı Anket Formu" kullanılarak veriler toplanmıştır. Çalışmada kullanılan anket, sosyo-demografik değişkenleri içeren 10 soru ve din algısını belirlemeyi amaçlayan beşli likert tipinde hazırlanmış 24 katılım ifadesi ile toplam 34 sorudan oluşmaktadır. Katılımcıların din algılarının karşılaştırmalı analizini sağlayabilmek için Din Algısı Anket formunda yer alan maddeler uzman görüşleri alınarak dini tecrübenin inanç, bilgi ve etki/davranış boyutlarına göre sınıflandırılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 22 programı ile analiz edilmiştir.

Çalışma sonucunda, dini tecrübenin inanç, bilgi ve etki/davranış boyutu ile bağlantısı dikkate alınarak analiz edilen din algısında X, Y ve Z kuşağı kadınlarının din algılarında aralarında benzerliğin en fazla olduğu ve farklılaşmanın en az görüldüğü alan inanç iken inancı bilgi alanı takip etmektedir. Din algısında X, Y ve Z kuşağı kadınları arasında farklılaşmanın en yoğun olduğu alan ise etki/davranış alanıdır. Din algısında X ve Y kuşağı kadınlarının din algısında birbirlerine daha yakın olduğu, farklılaşma veya dönüşümünün Z kuşağında daha fazla belirginleştiği tespit edilmiştir. X, Y ve özellikle Z kuşağı kadınlarının din algısında çalışmamızda tespit

* Bu makale 2021 yılında yayımlanan "X Y Z Kuşağına Mensup Kadınların Din Algılarının Karşılaştırılması: Konya rneği" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Uzman, Gençlik Eğitim Kurumları zel Enderun Fen ve Anadolu Lisesi, serifealtiparmak@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9176-9621.

*** Doç. Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, hatice.budak@karatay.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9815-9997.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

edilen farklılaşma bugün için sayısal olarak yüksek oranlara tekabül etmemektedir. Bununla birlikte modernleşme, küreselleşme ve metalaşmanın seyrine bağlı olarak gelecekte sekülerleşmenin din algısı üzerindeki etkisinin artabileceği, aşkın bir din algısından içkin bir din algısına dönüşüm yaşanılabileceği ihtimalleri dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kuşak, X, Y ve Z Kuşağı, Din, Din Algısı, Dini Tecrübenin Boyutları.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırılmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Comparative Analysis on the Perceptions of Religion Among the Women of Generations X, Y and Z

Abstract

This study aims to examine the perception of religion, which is always present and continues to exist in human beings, with the phenomenon of the generation that has become prominent in the social sciences literature recently. The aim of the study is to determine whether there is a differentiation between the religious perceptions of women of generations X, Y, and Z who were born in the same period, shaped by a certain age, and share similar values, attitudes, and lifestyles, and to describe the current situation.

The study was carried out with the participation of 500 women who were selected by a simple random method belonging to the generations of X, Y, and Z residing in the centre of Konya province in 2020. Data were conducted with a quantitative method by benefiting from the "Perception of Religion Survey Form" created by Yılmaz Ceylan (2010) in his research. The survey used in the study consists of a total of 34 questions, 10 of which contain socio-demographic variables, and the other 24 participation statements prepared in a five-Likert type aim to determine the perception of religion. In order to provide a comparative analysis of the participants' perceptions of religion, the articles in the Perception of Religion Survey Form were classified according to the belief, knowledge, and influence/behaviour dimensions of the religious experience by taking expert opinions. Data obtained through the research were analysed with SPSS 22 software.

As a result of the study, in the perception of the religion of women of generations of X, Y, and Z, which is analysed by considering the connection of religious experience with belief, knowledge, and effect /behaviour dimensions, belief is the area with the most similarity and the least differentiation, followed by the knowledge area. In the perception of religion, the most intensive differentiation area between the women of generations X, Y, and Z is the area of effect/behaviour. It was determined that the women of generation X and Y are closer to each other in terms of perception of religion, and differentiation or transformation becomes clearer in generation Z. The differentiation detected in our study in the perception of the religion of women of generations X, Y, and especially Z does not correspond to quantitatively high ratios for today. However, due to the course of modernization, globalization, and commodification, it should be considered that the possibilities of the effect of secularization on the perception of religion and transformation from a transcendent religion to an immanent religion may increase in the future.

Keywords: Generation, Generations X, Y and Z, Religion, Perception of Religion, Dimensions of Religious Experience.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Giriş

Kuşak olgusu, bugün çok disiplinli bir kavram olarak çeşitli bilim dalları tarafından incelenmekte ve öz olarak aynı dönemi tecrübe eden, aynı değerlere sahip bireyleri tanımlamak için kullanılmaktadır.

Toplumsal değişme ile birlikte insanların da değişmesi, bir önceki nesilden farklı karakteristik özellikler göstermesi ve kuşaklararası değişimin bu denli görülebilir olması kuşakların kronolojik olarak sınıflandırılmasını kaçınılmaz kılmıştır. Bugün bir arada yaşayan Sessiz Kuşak, Bebek Patlaması, X Kuşağı, Y Kuşağı ve Z Kuşağının farklı karakteristik özelliklere karşı farklı tutumlara ve algılama biçimlerine sahip oldukları bilimsel olarak kabul görmektedir. Yaşam şartlarında meydana gelen hızlı değişimler, sosyal-kültürel-tarihsel koşulların bireyde yarattığı etkiler, kuşaklararası farklılaşmanın temelini oluşturmaktadır. Toplumsal yaşamın her bir uzanımında hissedilen bu farklılaşma din-birey, din-toplum ilişkisini de etkilemektedir.

Modern dünya görüşünün temel taşlarından olan rasyonelleşme, sekülerleşme ve laiklik hedefleri kutsal ve kutsal olmayanın sınır çizgileri çekilerek birbirinden ayrılmasına, dinin konumu ve işlevlerinin değişmesine neden olmuştur. Geleneksel toplumlarda toplumsal sistemin merkezi parçalarından biri olan din, modern toplumlarda sosyal yapının dışında tutulmaya, sübjektif bir din anlayışına indirgenmeye çalışılmış olsa da varlığını korumaya devam etmiştir. Genel sosyoloji ve din sosyolojisi bağlamında da toplumların evrimsel süreçlerinde modern bilim geliştikçe dinin arkaik dönemlerin bir unsuru olarak kalacağı kabulü sorgulanmaya başlanmıştır. Bu sorgulama sürecinde çağdaş bir düşünür olan Peter Berger, “dine ihtiyaç duymayan mutlu insanlık formülünün gerçekleşmeyeceğini vurgulamıştır (Dereli, 2012, s. 254).

Dinin, bireyin zihin dünyasında aldığı şekle göre bütün yönelimlerini etkilemesi “din algısı” olarak ifade edilebilir. Din algısı, dine bağlı bir bireyin, nihai gerçeğin doğrudan bilgisine erişmesi veya dini bir duygu yaşama beklentisi içinde “Allah”, “Nihai Varlık”, ya da “Yüce Kudret” ile olan iletişimini içeren duyumları, değerlendirmeleri ve duyguları kapsamaktadır (Uysal, 1996, s. 121). Din algısı dini tecrübenin inanç, bilgi ve etki boyutlarıyla yakından ilgilidir. İçsel derinliği ve kabulü anlatması nedeniyle diğer boyutlara anlam katmaktadır (Yaman, 2008, s. 15). Din bilhassa evrensel dinler, doğrudan kutsalın özüne ve bireyin kutsalla ilişkisine dair düzenleyici ilkeler vermekle birlikte toplumsal

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

yařamın her alanına nűfuz eden hűkűmler, yűkűmlűlűkler de barındırmaktadırlar. Dinin űzellikle cemaat teřkil etme űzelliđi; toplumsal sistemin inřasında, tarihsel sűrekliliđinde, toplumun űyelerini birbirine bađlayarak birlik, beraberlik ve dűzen sađlamada űnemli iřlevler űstlenmiřtir. Dinin toplumun geleceđini temin etmek űzere ahlak sistemine, hak ve adalet ilkesine, aile kurumuna űnem vermesi onun sosyolojik yűnűne iřaret etmektedir. Bu minvalde dinin objektif ve subjektif yűnűnűn birbiri ile olan ilintisine, toplum ve birey tarafından dinin nasıl algılandığına sosyoloji ve psikoloji bilimin perspektifinden bakmak, ađıklamaya ve anlamaya çalıřmak gerekmektedir.

Bu araştırma űncelikle kutsalla ilişki olan dinin kutsalın tecrűbesi olarak objektif ve subjektif karakterini sosyolojik muhayyilenin içinde kalarak kuşak ve din algısı merkezinde incelemeyi hedeflemektedir. Çalışmanın amacı X, Y ve Z kuşağına mensup kadınların dini algılama biçimlerini ve kuşaklar arasında din algısı ağısından bir farklılaşmanın olup olmadığını tespit edebilmektir.

Kavramsal Çerçeve

Kuşak Kavramı ve Kuşak Sınıflandırmaları

XII. yűzyılın ilk yarısında kullanılmaya bařlayan, Latince “generation” kelimesinden gelen, “aynı dűnemi yařayan insanlar” anlamını tařıyan (Fırat, 2014, s. 371) kuřak kavramı, biyolojik ađıdan ebeveyn ve çocuklar arasındaki 20-25 yıllık dođum aralıđını ifade etmektedir. Gűnűműzde çocuk sahibi olma yařının yűkseldiđi dikkate alınırsa biyolojik tanıma gűre belirlenen yař aralıđı űnemini yitirirken (Ųzer vd., 2013, s. 125) kuřak olgusunun sosyolojik olarak tanımlanması űn plana çıkmaya bařlamıřtır.

William Strauss ve Neil Howe; John Stuart Mill, Auguste Comte, Karl Mannheim ve Ortega Gasset gibi kuřak hakkında yazan birçok dűřűnűrűn gűrűřlerinden sentez yaparak oluřturdukları kuřak kavramının tanımında řu kriterlerin bulunması gerektiđini belirtmiřlerdir.

Ortak tarihi konum: Kuřak űyeleri tarihte bir dođum-yař aralıđını paylařmalıdır. Yařamlarının aynı dűnemini paylařırken űnemli tarihi ve sosyal trendlerle karřılařırlar.

Ortak inançlar ve davranıřlar: Kuřak űyeleri, ortak inanç, kűltűr, deđer ve davranıřları paylařma eđilimindedirler.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Aidiyet algısı: Kuşak üyeleri akranlarıyla paylaştıkları ortak deneyimlerin farkındadır ve bu aidiyeti birlikte yaşarlar. Kendilerini diğer nesillerden farklı ve benzersiz bir grup olarak tanımlamaktadırlar (<http://www.lifecourse.com/insight/phases>).

Kuşak sınıflandırmaları yapılırken doğum yılı dikkate alınmakla beraber araştırmacıların farklı kriterleri de göz önünde bulundurmasının bir sonucu olarak literatürde çeşitli kuşak kategorilerine rastlanmaktadır. Literatürde yer alan kuşak sınıflandırmalarında yaygın kullanılan kategorilerinden biri de Oblinger&Oblinger'e aittir. Oblinger ve Oblinger tarafından yazılan *Educating the Net Generation* adlı kitapta kuşaklar Őöyle sınıflandırılmaktadır: Matures (Yetişkinler) 1900-1946, Baby Boomers (Bebek Patlaması) 1946-1964, Generation X (X Kuşağı) 1965-1982, Net Generation (Ađ Kuşağı) 1982-1991. (Oblinger ve Oblinger, 2005, s. 29)

Oblinger&Oblinger'e göre; kuşak sınıflandırmaları hakkında birtakım genellemeler bulunmakla birlikte, hepimiz yaşadığımız coğrafyanın ürünüyüz ve yaşadığımız çevrenin özelliklerini yansıtmaktayız (Oblinger ve Oblinger, 2005, s. 29). Bu minvalde kendine özgü koşullar dikkate alındığında bu kategoriler kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Bu çalışmanın örneklemini oluşturulurken her toplumun kendine özgü koşullarının etkili olduğu dikkate alınarak; Türkiye'de akademik yazında kullanılan genel eğilim üzerine Özboyacı'nın (2018) kronolojik kuşak sınıflandırması ve dönemleri tercih edilmiştir. Buna göre;

- 1- 1946-1964 arası doğanlar: Baby Boomers (Bebek Patlaması) Kuşağı
- 2- 1965-1979 arası doğanlar: X Kuşağı
- 3- 1980-1999 arası doğanlar: Y Kuşağı
- 4- 2000 ve sonrası doğanlar: Z Kuşağı

Çalışma; X, Y ve Z kuşaklarını kapsadığı için bu üç kuşağın özellikleri üzerinde kısaca durulacaktır.

X Kuşağı (1965-1979)

Bugün 56-42 yaş aralığında bulunan bireyleri kapsayan X kuşağı üyeleri, doğdukları tarihsel dönem içinde dünya genelinde etkili olan birtakım radikal değişiklikleri bizzat yaşadıkları için değişime açıktır. Hoşgörölü, farklılıklara çabuk adapte olabilen ve uyum sağlamaya yatkın bir yapıları vardır. Her iki ebeveyn çalıştığı için yalnız büyüyen veya artan

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

bořanma oranları sebebiyle sadece bir ebeveynle bűyűmek zorunda kalan Boomerlerin çocukları ailesel, mali ve toplumsal gűvensizlik ortamında bireysellik duygusunu űğrenmiřtir (Smola ve Sutton, 2002, s. 366).

Ųzer ve arkadaşlarının Tűrkiye genelinde 2013 yılında yaptığı arařtırma sonuçlarında; X kuřađının diđer kuřaklara gűre daha katı ve disiplinli olduđu, yařamak için çalıřan, otoriteye saygılı, kanaatkâr olmakla birlikte diđer kuřaklara kıyasla daha çok materyalist űzellikler tařıdıkları belirtilmiřtir (Ųzer, 2013, s. 126-139).

Y Kuşağı (1980-1999)

Buğűn 41-22 yař aralıđında bulunan Y kuřađı űyeleri, kendinden űnceki kuřakların yařadıđı savařların, yokluk ve řiddetin gűreli olarak bulunmadığı daha olumlu bir dűnemde yetiřtikleri ve genellikle çalıřan anne-babalara sahip oldukları için tűketim alışkanlıkları, gűsteriřli ve pahalı űrűnlere duydukları ilgi açısından űnceki kuřaklardan farklılařmaktadır (Tűkel, 2014, s. 16).

Hayatın tadını çıkarmayı seven, űzgűrlűğűne dűřkűn, űzgűveni yűksek, giriřimci, seçici, sabırsız, iyi eđitimi Y kuřađı űyeleri otoriteden ve bűrokrasiden hořlanmazken, kűltűrel, etnik ve cinsel tercihlere saygılıdır (Bayramov, 2019, s. 10-11).

Williams ve Page (2011, s. 6-8) Y kuřađı için sekiz anahtar deđerin seim, űzelleřtirme, inceleme, bűtűnlűk, iř birliđi, hız, eđlence ve yenilik olduđunu ve onlar için bilgi, dűrűstlűk ve benzersizlik ilkelerinin űnem arz ettiđini ifade etmektedirler.

Z Kuşağı (2000-)

2000 yılından sonra dođan Z kuřađının en yařlı űyeleri buğűn 20 yařındadırlar. Kűreselleřmenin sistemleřtiđi bir dűnemde ileri biliřim/iletiřim teknolojileri ile bűyűyen Z kuřađının ilk kűresel kuřak olduđu dűřűnűlmektedir.

Ųnal'a gűre (2017, s. 26-30) Z kuřađı gençliđinin genel űzellikleri řűyledir: Her alanda kendilerine olan gűvenleri oldukça yűksektir. Zihinsel ve psikolojik aktiviteler bakımından hızlı geliřim gűsterirler. Statűye űnem verirler. Ne istediklerini iyi bilirler ve istemediklerini de rahatlıkla ifade ederler. Ųnceki kuřakların uzun sűren çabalar sonucu elde edeceđi lűks

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

yaşam ve teknoloji gibi ayrıcalıklı kavramlar Z kuşağı için gündelik ihtiyaçlardır. Böyle bir dünyaya gözlerini açtıkları için bunu özel istekler olarak görmezler. Hayatta her şeyin mümkün olduğuna inanırlar. Analitik düşünce yetenekleri gayet gelişmiştir. Özgürlük savunucusudurlar. Bilişim teknolojilerini kullanma bilgi ve becerileri yüksek olan Z kuşağı üyeleri sosyal mecralarda iletişim kurmayı severler ancak sosyal hayatta arkadaş edinme açısından zayıftırlar ve içe dönük bir dünyaları vardır.

Din Algısı ve Dini Tecrübenin Boyutları

Bireyin kendisiyle veya dış dünyayla ilgili olgu, olay ve gerçeklerin idrakine vararak, onların bilgisini elde etmesine imkân veren ve zihinsel yorumu da içeren bir kabiliyet olarak algı; “duyum idrakiyle başlayarak derece derece yükselir ve akli kavramların oluşmasıyla en yüksek noktaya ulaşır. Hissi olarak tezahür ettiğinde eşyanın bilgisine, akli olarak tezahür ettiğinde ise külli olanın bilgisine erişir.” (Peker, 2015, s. 72).

Dini algı, bireylerin bütün hayatını şekillendiren bir bilinç hali olan inanca yöneliktir (Gök, 2020). Fowler’e göre inanç, “dini kapsamakla birlikte onunla sınırlı yahut özdeş olmayan dinamik ve kapsamlı bir insan deneyimi, bireysel bir iç derinliktir.” (Karacoşkun, 2004, s. 26).

Din algısı, bireyin hayatının düşünsel, duygusal ve davranışsal boyutları üzerinde etkilidir. Bireyler dini algılarına göre dünyalarını şekillendirir. Elbette dini algılama biçimi ve dinin bireyin inanç dünyasında edindiği yer bireylere göre farklılık göstermektedir. Bazıları dini sevgi ve güvenle karşılarken bazıları korku ve kaygı ile karşılayacaktır (Erdoğan, 2015, s. 224).

Öncelikle ferdi Őurda tasdik edilip kök salan din, tebliğ vazifesi ile topluma ve kuşaklara ulaşarak bireyleri ortak bir Őuur ve mukaddes bir duygu etrafında birleştirir. İnananları birbirine bağlayarak toplumda müesseseseleşmesi yönüyle objektif dinin, toplum tarafından algılanıp yorumlanması sonucu farklı biçimlerde ortaya çıkan yönü “yaşanan din” olarak ifade edilir (Dinç, 2007, s. 38). Toplumda “yaşanan din” ve “din algısı”, geçmişte olduğu gibi günümüz toplumlarında da çağın dinamiklerine paralel olarak farklı biçimleri ihtiva etmektedir (Yavuzer vd., 2018, s. 25).

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Bireylerin dine inanma ve bağlanma derecesi, dini zihinlerde tasavvur etme tarzı, ahlaki tercih ve kararları, dini ilgi ve yönelimleri, davranış ve tutumları dini tecrübeleri temelinde ele alınmalıdır (Hökelekli, 2010, s. 31). Dini zihniyet ve bağlılıkların mümkün olduğunca iyi anlaşılabilmesi için dini tecrübenin boyutlarını göz önünde bulundurmanız gerekmektedir.

Dini tecrübeyi araştırma ve tanımlama çalışmaları birçok bilim insanı tarafından dile getirilmiştir. Bunlar arasında Charles Y. Glock ve Rodney Stark'ın birlikte yaptıkları araştırmalar sonucunda ortaya koydukları “Dini Tecrübenin Beş Boyutlu” tasnifi, yaygın kabul görmüştür. Bu çerçevede dini tecrübenin boyutları şöyledir (Aktay ve Köktaş, 1998, s. 253-273):

1. İnanç Boyutu: Dini hayatın çekirdeğini oluşturan ve bireyi dine bağlayan inanç esasları, asli unsurlar olarak her dinin vazgeçilmez ögeleridir.

2. İbadet Boyutu: Bir dini benimseyen ve inanç sistemini kabul eden her bireyin yapması gereken dini eylem ve etkinlikler vardır. Bu ritüeller, inanılan kutsal varlığa itaati simgelemektedir.

3. Duygu Boyutu: “Her din mensubu, İlahi Kudret'in varlığını vasıtasız olarak içinde duyar ve bundan etkilenir. Yüce Kudret'in etkisinin hissedildiği tüm sezgi, duygu ve duyumlar bu boyuta dâhildir”.

4. Bilgi Boyutu: Bütün dinler inananlarının az ya da çok inançları hakkında bilgi sahibi olmasını bekler. Dindar insanın dini konularda bilgi sahibi olması diğer boyutlarda edilen tecrübelere kaynaklık etmektedir.

5. Etki (Davranış) Boyutu: Bütün dinler, dini bağlılığın birtakım sonuçları olduğu veya olması gerektiği konusunda hem fikirdir. Din, inananların hayatlarının her alanında bir takım etkiler meydana getirmektedir. İnançlar, duygular, davranışlar ve eylemler mozayiği olarak dinin birey ve toplum hayatı üzerindeki bazı etkileri şöyledir: Din; var olmanın, yaşamanın, ölmenin, kötülüğün, iyiliğin yani temel entelektüel sorunların çözümünü sunarak bireyi ve toplumu zihinsel olarak rahatlatmaktadır.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırılmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı, aynı zaman aralığında doğan, belirli bir çağın şekillendirdiği, benzer değerleri, tutumları ve yaşam tarzlarını paylaşan X, Y, Z kuşaklarına mensup kadınların, kuşak özellikleri temelinde din algıları arasında bir farklılaşmanın olup olmadığını tespit edebilmek ve mevcut durumu betimlemektir.

Literatür taraması yapıldığında din algısı üzerinde yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak gençler, çeşitli etnik gruplar ve mahkûmlar ile yapıldığı ancak kuşaklar açısından din algısının ele alınmadığı görölmüştür. Son dönemlerde alan yazınında öne çıkan kuşak teorisine ve din sosyolojisine artan ilginin kesişimine odaklanan bu çalışmanın, din algısının dünü ve bugününü kuşaklar üzerinden mukayeseli olarak ortaya koyması açısından alana katkı sağlayacağı ön görölmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma, nicel araştırma modeline göre gerçekeştirilmiştir. Çalışma konusu olan X, Y, Z kuşaklarına mensup kadınların din algılarına yönelik karşılaştırma, tarama modeli ile durum tespiti/betimleme şeklinde yapılmıştır. Tarama modeli, bireylerin inanç, tutum, görüş, davranış ve beklentilerini tespit etmek ve ilişkisel analizler yapmaya imkân sağlayan bir modeldir (Gençer, 2020, s. 193-194). Tarama modelinde veri toplama aracı olarak anketi tercih eden bu çalışma, “çalışma konusuyla ilgili var olan durumun var olduğu/mevcut şekliyle anlaşılır bir tasvirinin yapılması” (Büyükköztürk, 2010, s. 231) bağlamında betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Konya ili merkezde yaşayan X, Y ve Z kuşağına mensup kadınlar oluşturmaktadır. Konya ili toplam nüfusu 2.250.020’dir. Konya’da erkek nüfusun oranı %49,73 (1.118.850 kişi), kadın nüfusun oranı ise %50,27 (1.131.170 kişi) olarak belirtilmiştir. Konya nüfusunun yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda; X kuşağına (1965-1979) mensup olanların oranı %18,58, Y kuşağına (1980-1999) mensup olanların oranı %30,32, Z kuşağına (2000 ve sonrası) mensup olanların oranı %31,61 şeklindedir (TÜİK, 2020). Araştırmanın evreni olarak belirlenen Konya il merkezinde yaşayan X, Y ve Z kuşağında

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

yer alan kadın nüfusun toplam kadın nüfusu olan 1.131.170’de daha az olacağı tabiidir.

Örneklem sayısının belirlenmesinde Krejcie ve Morgan tarafından geliştirilen örneklem büyüklüğü belirleme tablosundan yararlanılmıştır. Söz konusu makalede yer alan tabloda evren büyüklüğü 1.000.000 ve üzeri olduğu durumlarda 384 örneklem sayısının yeterli olduğu (Krejcie ve Morgan, 1970) belirtilmiştir. Örneklem sayısı arttıkça ele alınan örneklemin araştırma evrenini daha iyi temsil etmesi nedeniyle örneklem sayısı mümkün olduğunca artırılmaya çalışılmıştır. Çalışma örneklemini, “geniş bir yapıda olan evren içerisinde yer alan her bir üyeye eşit seçilme şansı tanıyan basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle” (Çarkoğlu ve Toprak, 2006, s. 19) seçilen Konya il merkezinde yaşayan X, Y ve Z kuşağına mensup 500 kadın oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmamızda bilgi toplama tekniği olarak Yılmaz Ceylan’ın 2010 yılında “Lise Öğrencilerinin Din Algısı” adlı çalışması için oluşturduğu “Din Algısı Anket Formu” kullanılmıştır. Anketin kullanılabilmesi için gerekli izin müelliften 17.03.2020 tarihinde alınmıştır.

Çalışmada kullanılan anket, sosyo-demografik değişkenleri içeren 10 soru ve din algısını belirlemeyi amaçlayan beşli likert tipinde hazırlanmış 24 katılım ifadesi ile toplam 34 sorudan oluşmaktadır. Din Algısı Anket formunda yer alan maddeleri katılımcıların din algılarını karşılaştırabilme noktasında analiz edebilmek için anket maddeleri uzman görüşleri alınarak dini tecrübenin inanç, bilgi ve etki/davranış boyutlarına göre kategorize edilmiştir. Kategorize edilen maddelerin dağılımı şöyledir: İnanç boyutu açasından kategorize edilenler: 1, 2, 3, 4, 5, 11, 15 ve 17. maddeler.

Bilgi boyutu açasından kategorize edilenler: 6, 7, 9, 14, 21, 23 ve 24 maddeler.

Etki/davranış boyutu açasından kategorize edilenler: 8, 10, 12, 13, 16, 18, 19, 20 ve 22. Maddeler.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırılmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için KTO Karatay Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun 17.12.2020 tarihinde etik izni vermesinin ardından anket formu 25.12.2020/29.12.2020 tarihleri arasında "Google Forms" uygulaması kullanılarak X, Y ve Z kuşağına mensup 500 kadın tarafından doldurulmuştur.

Çalışmaya katılanların sosyo-demografik özelliklerini ve din algılarını göstermek amacıyla ankette yer alan tüm sorulara ilişkin frekans ve yüzde tabloları oluşturulmuştur. Ayrıca, din algısı ve kuşaklar arasındaki etkileşimi ortaya çıkarabilmek için bir başka ifadeyle iki kategorik değişken arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını sınamak amacıyla kullanılan Ki-Kare testi kullanılmıştır. Uygulanan tüm testlerde $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde toplanan verilerin istatistiksel analizleri ile elde edilen bulgular ve sonuçlara göre yapılan yorumlar yer almaktadır.

Tablo 1: Örneklemin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	X (1965-1979)		Y (1980-1999)		Z (2000-)	
	N	%	N	%	N	%
Yaş	154	30,8	163	32,6	183	36,6
Eğitim Durumu						
İlkokul	38	24,7	11	6,8	1	0,5
Ortaokul	10	6,5	11	6,8	2	1,1
Lise	33	21,4	31	19,0	150	82,0
Üniversite	61	39,6	87	53,3	30	16,4
Lisansüstü	12	7,8	23	14,1	0	0
Yaşamın Büyük Çoğunluğunun Geçirildiği Yer						
Köy	5	3,2	5	3,1	13	7,1

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Kasaba	2	1,3	2	1,2	4	2,2
Őehir	62	40,3	57	35,0	73	39,9
BüyükŐehir	85	55,2	99	60,7	93	50,8
Din Eğitimi Alma Durumları						
Evet	107	69,4	123	75,4	147	80,3
Hayır	47	30,5	40	24,5	36	19,7
Dini Yayın Okuma Durumu						
Sık Okunur	56	36,3	49	30,1	64	35,0
Ara sıra okunur	94	61,0	100	61,3	110	60,1
Hiç okunmaz	4	2,6	14	8,59	9	4,9

Tablo 2’de X, Y ve Z kuşağına mensup kadın katılımcıların “Din Algısı Anket (DAD)” formunda yer alan 24 maddeye vermiş oldukları cevapların toplam frekans ve yüzde değerleri bulunmaktadır.

Tablo 2: X, Y, Z Kuşağı Kadınlarının Din Algısına İlişkin Bulgular

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Bu dünyada ölen herkes başka bir âlemde yeni bir hayata başlar.	n	31	3	13	31	422
	%	6,2	,6	2,6	6,2	84,4
2.Kur’an’da yazan her şey doğrudur.	n	4	1	1	8	486
	%	,8	,2	,2	1,6	97,2
	n	0	3	0	9	488

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

3.Günahkâr ve kötü insanların cezalandırılacakları bir cehennem mutlaka vardır.	%	0	,6	0	1,8	97,6
4. Hz. Âdem ilk insan ve ilk peygamberdir.	n	4	0	7	7	482
	%	,8	0	1,4	1,4	96,4
5. Allah sonsuz ilmiyle insanın gelecek hayatında yapacağı her şeyi bilir.	n	2	2	2	4	490
	%	,4	,4	,4	,8	98,0
6. Çok özel günlerde aşırıya kaçmadan içki içmekte herhangi bir sakınca yoktur.	n	433	27	26	4	10
	%	86,6	5,4	5,2	,8	2
7. Evlilik dışı cinsel ilişki bütün insanlar ve toplumlar için kötüdür.	n	30	7	8	15	440
	%	6	1,4	1,6	3	88
8. Bu dünyada bizim için en güzel örnek Hz. Muhammed'dir.	n	1	0	6	5	488
	%	,2	0	1,2	1	97,6
9. İnsan dünyadayken yapmış olduğu her türlü eyleminden ahirette sorguya çekilecektir.	n	1	0	4	10	485
	%	,2	0	,8	2	97,0
10. Evleneceğim insanın dindar bir kimse olmasını önemsiyorum	n	8	4	32	52	404
	%	1,6	,8	6,4	10,4	80,8
11. İnsanın cenneti de cehennemi de bu dünyadır, ölünce her şey biter.	n	408	36	9	4	43
	%	81,6	7,2	1,8	,8	8,6
	n	412	41	9	9	29

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

12. Din, bilim ve teknolojik gelişmelere bir engeldir.	%	82,4	8,2	1,8	1,8	5,8
13.Kadınlar da istediği gibi giyinebilmeli, erkekler kadar özgür olabilmelidir.	n	205	51	98	32	114
	%	41	10,2	19,6	6,4	22,8
14. Din ve Ahlak Bilgisi dersi öğrenciler için gereklidir.	n	12	5	24	48	411
	%	2,4	1	4,8	9,6	82,2
15. Gerçekte cennet ve cehennem diye bir Şey yoktur, bunlar insanları kötü işlerden uzaklaştırmak için uydurulmuş Őeylerdir.	n	477	14	4	0	5
	%	95,4	2,8	,8	0	,1
16. Bilim ilerledikçe din önemini kaybedecek, sonunda herhangi bir dine de ihtiyaç kalmayacaktır.	n	411	39	27	3	20
	%	82,2	7,8	5,4	,6	4
17. Gözümle görmesem de melek, Őeytan ve cin gibi bazı varlıkların olduğuna inanıyorum.	n	6	1	7	9	477
	%	1,2	,2	1,4	1,8	95,4
18. Dini konularda konuşmak çok sıkıcıdır.	n	368	65	39	19	9
	%	73,6	13	7,8	3,8	1,8
19.Devlet büyüklerimizin dindar kimseler olması beni rahatsız eder.	n	385	42	41	11	21
	%	77	8,4	8,2	2,2	4,2
20. İnsan bu dünyaya bir defa geliyor, dilediği gibi yaşamalıdır.	n	315	62	72	18	33
	%	63	12,4	14,4	3,6	6,6

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

21. Bir insan hangi dinden olursa olsun dini bilgilerini en iyi Őekilde öğrenmelidir.	n	9	3	13	25	450
	%	1,8	,6	2,6	5	90,0
22. Evrensel doğru vardır ve bu ancak din vasıtasıyla gerçekteşebilir.	n	11	10	67	89	323
	%	2,2	2	13,4	17,8	64,6
23. İslam akıl ve mantık ilkelerine yeteri kadar önem vermektedir.	n	10	4	18	35	433
	%	2	,8	3,6	7	86,6
24. Dinin emrettiği bütün uygulamalar insanların iyiliği içindir.	n	2	3	6	14	475
	%	,4	,6	1,2	2,8	95

X, Y ve Z Kuşağına mensup kadın katılımcıların “Din Algısı Anket” formunda yer alan maddelere ilişkin cevapları arasında bir başka ifadeyle iki kategorik değişken arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını sınamak amacıyla Ki-Kare (Chi-Square) testi kullanılmıştır. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda Tablo 2’de gürülen 2, 3, 5, 6, 9, 11, 17 ve 24. maddeler ile X, Y ve Z kuşağı kategorileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$ olduğu için). Ki-Kare analizi sonucunda X, Y ve Z kuşak kategorileri ve din algısı değişkenleri arasında anlamlı ilişki olduğu ($p<0,05$ olduğu için) gürülen madde 1, 4, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23’e ait verilerin tabloları Őöyledir:

Tablo 3: Kuşaklar ile Ölümünden Sonra Başka Bir Âlemde Yeni Bir Yaşamın Başlayacağı Arasındaki İlişki

DAA/1. Madde	Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p
	X	Y	Z			

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Kesinlikle Katılmıyorum	n	10	2	19	32,056	8	,000			
	%	6,5	1,2	10,4						
Katılmıyorum	n	0	1	2						
	%	0	0,7	1,1						
Kararsızım	n	2	3	8						
	%	1,3	1,8	4,4						
Katılıyorum	n	4	7	20						
	%	2,6	4,3	10,9						
Kesinlikle Katılıyorum	n	138	150	134						
	%	89,6	92	73,2						
Toplam (n)	n	154	163	183						

“Bu dünyada ölen herkes başka bir âlemde yeni bir hayata başlar.” maddesine X kuşağı kadınlarının %89,6’sının, Y kuşağı kadınlarının %92’sinin ve Z kuşağı kadınlarının %73,2’sinin kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri Tablo 3’te istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu g r lmüşt r ($p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Tablo 4: Kuşaklar ile İlk İnsan ve Peygamberin Hz. Âdem Oluşu Arasındaki İlişki

DAA/4. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p
		X	Y	Z			
Kesinlikle Katılmıyorum	n	3	0	1			
	%	1,9	0	0,6			
Katılmıyorum	n	0	0	0			
	%	0	0	0			

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Kararsızım	n	0	2	5	11,960	6	,020
	%	0	1,2	2,7			
Katılıyorum	n	2	0	5			
	%	1,3	0	2,7			
Kesinlikle Katılıyorum	n	149	161	172			
	%	96,8	98,8	94			
Toplam	n	154	163	183			

“Hz. Âdem ilk insan ve ilk peygamberdir.” maddesine X kuşağı kadınlarının %96,8’inin, Y kuşağı kadınlarının %98,7’sinin ve Z kuşağı kadınlarının %94’ünün kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri Tablo 4’te istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p=0,020 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Tablo 5: Kuşaklar ile Cennet ve Cehennem Varlığı Arasındaki İlişki

DAA/15. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p
		X	Y	Z			
Kesinlikle Katılmıyorum	n	148	156	173	12,513	6	,019
	%	96,1	95,7	94,5			
Katılmıyorum	n	3	5	6			
	%	2	3,1	3,3			
Kararsızım	n	1	0	3			
	%	0,6	0	1,6			
Katılıyorum	n	0	0	0			
	%	0	0	0			

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırılmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Kesinlikle Katılıyorum	n	2	2	1			
	%	1,3	1,2	0,6			
Toplam	n	154	163	183			

“Gerçeekte cennet ve cehennem diye bir Şey yoktur, bunlar insanları kötü işlerden uzaklaştırmak için uydurulmuş Őeylerdir.” maddesine X kuşağı kadınlarının %96,1’inin, Y kuşağı kadınlarının %95,7’sinin ve Z kuşağı kadınlarının %94,5’inin kesinlikle katılmadıklarını ifade ettikleri Tablo 5’te istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu grlmştr ($p=0,019 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Tablo 6: Kuşaklar ile Evlilik Dışı Cinsel İlişkinin Ktlğu Arasındaki İlişki

DAA/7. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p			
		X	Y	Z						
Kesinlikle Katılmıyorum	n	14	3	13	20,026	8	,005			
	%	9,1	1,8	7,1						
Katılmıyorum	n	1	2	4						
	%	0,7	1,3	2,2						
Kararsızım	n	0	3	5						
	%	0	1,8	2,7						
Katılıyorum	n	1	5	9						
	%	0,6	3,1	4,9						
Kesinlikle Katılıyorum	n	138	150	152						
	%	89,6	92	83,1						
Toplam	n	154	163	183						

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

“Evlilik dışı cinsel ilişki bütün insanlar ve toplumlar için kötüdür.” maddesine X kuşağı kadınlarının %89,6’sının, Y kuşağı kadınlarının %92’sinin ve Z kuşağı kadınlarının %83’ünün kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri Tablo 6’da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu grlmştr ($p=0,005 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Aydoğdu ve arkadaşlarının Amasya niversitesi’nde 2019 yılında yaptığı araştırmada katılımcıların %87,2’si dini inançlarının evlilik dışı cinsel ilişki yaşamalarına engel olduğunu belirtmiştir (Aydoğdu vd., 2019, s. 97).

Toku ve arkadaşlarının Trakya ve Namık Kemal niversitesinde yaptığı araştırmada; kadın katılımcıların %66,9’u evlilik dışı cinsel ilişkinin toplumsal değer yargılarına ters düştüğünü, ahlaki yargıları tahrip ettiğini ve evlenmeden önce cinsel ilişkiye karşı olduklarını ifade etmiştir (Tokuç vd., 2011, s. 166).

Tablo 7: Kuşaklar ile Din ve Ahlak Dersinin Gerekliliği Arasındaki İlişki

DAA/14. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p			
		X	Y	Z						
Kesinlikle Katılmıyorum	n	4	1	7	27,255	8	,000			
	%	2,6	0,6	3,8						
Katılmıyorum	n	0	3	2						
	%	0	1,8	1,1						
Kararsızım	n	3	4	17						
	%	1,9	2,5	9,3						
Katılıyorum	n	10	12	26						
	%	6,5	7,4	14,2						
Kesinlikle Katılıyorum	n	137	143	131						
	%	89	87,7	71,6						
Toplam	n	154	163	183						

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırılmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

“Din ve Ahlak Bilgisi dersi öğrenciler için gereklidir.” maddesine X kuşağı kadınlarının %89’unun, Y kuşağı kadınlarının %87,7’sinin ve Z kuşağı kadınlarının %83,6’sının kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri Tablo 7’de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görölmüştür ($p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için).

X ve Y kuşağının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine karşı algıları benzerlik gösterirken Z kuşağında bir düşüş görölmektedir. Z kuşağı kadınlarının Tablo 1’de eğitim durumlarına baktığımızda lise kademesinde yoğunlaştıkları görölmektedir. Bilgi toplumunda eğitimin artan önemi gençleri yükseköğrenime kanalize ederken ölkemizdeki sınav sisteminin nitelikleri gençler arasındaki rekabeti artırmaktadır. Yükseköğrenime geçiş sınavında akademik derslerin belirleyicisi olması okul programlarında belirli derslerin ağırlık kazanmasını sağlarken kültür derslerinin arka planda kalmasına neden olmaktadır. Bu durumda Lise ders müfredatında yer alan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi” dersi üniversite sınavına odaklanmış öğrenciler açısından çoğu kez gerekli değil, zaman kaybı olarak değerlendirilmekte veya dini bilgilerin okul dışında da öğrenebileceği algısı ile bu derse yönelik ilgileri olumsuz etkilenmektedir. Lise kademesinde gençlerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine karşı ilgi ve tutumunun azaldığını saptayan Kaya (2001), Zengin (2013) ve Özkarpuzcu’nun (2019) araştırmaları da çalışmamızın verileriyle benzerlik göstermektedir.

Tablo 8: Kuşaklar ile İnanılan Dinin Bilgilerini Öğrenme Arasındaki İlişki

DAA/21. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p
		X	Y	Z			
Kesinlikle Katılmıyorum	n	5	3	1			
	%	3,3	1,8	0,6			
Katılmıyorum	n	0	1	2			
	%	0	0,6	1,1			

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Kararsızım	n	4	2	7	17,830	8	,009
	%	2,6	1,2	3,8			
Katılıyorum	n	5	3	17			
	%	3,2	1,8	9,3			
Kesinlikle Katılıyorum	n	140	154	156			
	%	90,9	94,6	85,2			
Toplam	n	154	163	183			

“Bir insan hangi dinden olursa olsun dini bilgilerini en iyi Őekilde öğrenmelidir.” maddesine X kuşağı kadınlarının %91’inin, Y kuşağı kadınlarının %94,4’ünün ve Z kuşağı kadınlarının %85,2’sinin kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri Tablo 8’de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görölmüştür ($p=0,009 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Tablo 7’de dini bilgileri öğrenmede mümkün yollardan biri olan Din ve Ahlak Bilgisi derslerinin öğrenciler için gerekli olduğunu düşünme oranları özellikle Z kuşağı kadınlarında düşükken, Tablo 8’de inanan bir insanın dini bilgilerini öğrenmesi gerektiğine katılım oranları tüm kuşak kategorilerinde artış göstermiştir. Bu iki tablonun verileri değerlendirildiğinde katılımcıların dini algıyı biçimlendiren bilgi boyutunu önemsediklerini bununla birlikte dini bilgilerin örgün eğitim içinde belirli bir ders kapsamında öğrenilmesi gerektiği hususunda farklı bir algı dayanağına sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 9: Kuşaklar ile İşlam’ın Akıl ve Mantık İlkelerine Önem Vermesi Arasındaki İlişki

DAA/23. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p
		X	Y	Z			
Kesinlikle Katılmıyorum	n	5	0	5			
	%	3,2	0	2,7			

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Katılmıyorum	n	2	0	2	24,858	8	,000			
	%	1,3	0	1,1						
Kararsızım	n	3	5	10						
	%	1,9	3,1	5,5						
Katılıyorum	n	5	7	23						
	%	3,3	4,3	12,6						
Kesinlikle Katılıyorum	n	139	151	143						
	%	90,3	92,6	78,1						
Toplam	n	154	163	183						

“İslam akıl ve mantık ilkelerine yeteri kadar önem vermektedir.” maddesine X kuşağı kadınlarının %90,3’ünün, Y kuşağı kadınlarının %92,6’sının ve Z kuşağı kadınlarının %78,1’inin kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri Tablo 9’da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Aydınlanma felsefesinden itibaren din ile felsefe, din ile bilim ve akıl/deney ile iman ilkelerinin birbirleriyle uyuşmadığı hatta belirgin bir çatışma içinde olduğu düşünölmüş ve bu kabul Batı dışı toplumların çağdaşlaşma çabalarının içine de yerleşmiştir. Ülkemizde pozitivist anlayışın etkisiyle İslam dini, bilim alanının dışında tutulmuş akıl ve deneye açık olmadığı düşünceyle çeşitli tahkirlere de maruz kalmıştır. Türkiye’de Milli Eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesinde de belirleyici olan pozitivist paradigmanın tedrisatından geçen neslin din algısı da din ve felsefe, din ve bilim ikiliği paralelinde şekillenmiştir. Çalışma örneklekimizi oluşturan farklı kuşak kadınları arasında Z kuşağının analitik düşünceye önem verme, otorite kavramından uzaklaşma, evrensel bilim anlayışına açık olma gibi kuşak özellikleri dikkate alındığında İslam ve akıl arasındaki ilişkiyi bir karşıtlık ilişkisi şeklinde algılama eğilimi içinde olabileceklerini söyleyebiliriz.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Tablo 10: Kuşaklar ile Hz. Muhammed'in İnsanlara Örnek Olması Arasındaki İlişki

DAA/8. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p			
		X	Y	Z						
Kesinlikle Katılmıyorum	n	1	0	0	16,945	6	,000			
	%	0,7	0	0						
Katılmıyorum	n	0	0	0						
	%	0	0	0						
Kararsızım	n	0	0	6						
	%	0	0	3,3						
Katılıyorum	n	0	0	5						
	%	0	0	2,7						
Kesinlikle Katılıyorum	n	153	163	172						
	%	99,3	100	94						
Toplam	n	154	163	183						

“Bu dünyada bizim için en güzel örnek Hz. Muhammed'dir.” maddesine X kuşağı kadınlarının %99,4'ünün, Y kuşağı kadınlarının %100'ünün ve Z kuşağı kadınlarının %94'ünün kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri Tablo 10'da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için). Bu ifadeye katılım oranlarının yüksek olması Hz. Muhammed'in rol model olarak görülmeye devam ettiği şeklinde değerlendirilebilir.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Tablo 11: Kuşaklar ile Evlenilecek İnsanın Dindar Olmasını Önemseme Arasındaki İlişki

DAA/10. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p			
		X	Y	Z						
Kesinlikle Katılmıyorum	n	3	3	2	32,278	8	,000			
	%	1,9	1,8	1,1						
Katılmıyorum	n	0	1	3						
	%	0	0,6	1,6						
Kararsızım	n	4	10	18						
	%	2,6	6,1	9,9						
Katılıyorum	n	6	13	33						
	%	3,9	8	18						
Kesinlikle Katılıyorum	n	141	136	127						
	%	91,6	83,5	69,4						
Toplam	n	154	163	183						

“Evleneceğim insanın dindar bir kimse olmasını önemsiyorum.” maddesine X kuşağı kadınlarının %91’inin, Y kuşağı kadınlarının %83,4’ünün ve Z kuşağı kadınlarının %69,4’ünün kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri Tablo 11’de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görölmüştür ($p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Muhafazakâr ve konservatif özelliklerle karakterize edilen X kuşağının %91,6 ile en yüksek orana sahip olmasına karşın Z kuşağında bu oranın %69,4’e düşmüş olması Z kuşağının din algısı ile ilişkili olan dini tecrübenin etki boyutu içinde değerlendirilebilecek evlilik davranışına dair farklılık gösterdiğini ifade edebiliriz. Bireysel özgürlüğe önem vermekle birlikte aile mefhumuna önem veren özelliklerle karakterize edilen Y kuşağı kadınları, evlenilecek kişide dindarlığı bir kriter olarak değerlendirme açısından X kuşağı kadınlarına daha yakındırlar. Sungur ve

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

arkadaşları tarafından 2017 yılında 636 kişiye “Evlilik Tutum Ölçeği” ve “Eř Seğim Tutum Ölçeği” uygulayarak geręekleřtirdikleri çalışmanın sonucunda da X ve Y kuşağının evlilik ve eř seğim tutumlarının benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir (Sungur vd., 2017, s. 88).

Gezici Araştırma Merkezi tarafından 2020 yılında Türkiye geneli Z kuşağına mensup gençlerle yapılan araştırmanın sonucunda “Farklı bir din veya mezhebe ait biriyle evlenilebilir.” diyenlerin oranı önceki nesilde %32,8 iken Z kuşağında bu oran %82,2’dir. Z kuşağı için ırk, dil, din, mezhep farklılığı gibi konuların diğer kuşaklara göre daha düşük öneme sahip olduğu tespit edilmiştir (Zeyrek, 2020).

Tablo 12: Kuşaklar ile Dinin Bilim ve Teknik Gelişmelere Engel Olması Arasındaki İlişki

DAA/12. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p			
		X	Y	Z						
Kesinlikle Katılmıyorum	n	132	134	146	27,030	8	,000			
	%	85,7	82,2	79,8						
Katılmıyorum	n	7	9	25						
	%	4,5	5,5	13,7						
Kararsızım	n	1	6	2						
	%	0,7	3,7	1,1						
Katılıyorum	n	0	3	6						
	%	0	1,8	3,2						
Kesinlikle Katılıyorum	n	14	11	4						
	%	9,1	6,8	2,2						
Toplam	n	154	163	183						

“Din, bilim ve teknolojik gelişmelere bir engeldir.” maddesine X kuşağı kadınlarının %85,7’sinin, Y kuşağı kadınlarının %82,2’sinin ve Z

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

kuşağı kadınlarının %80'inin kesinlikle katılmadıklarını ifade ettikleri Tablo 12'de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu grlmştr ($p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Tablo 9'daki bulguları da göz önünde bulundurarak X, Y ve Z kuşağı kadın katılımcıların dini algılama biçimlerinde dinin akıl ilkeleri ve bilim/teknoloji ile ilişkisinde seküler eğilimlerin lehine doğru bir dönüşümün başladığını ve bu dönüşümün Z kuşağında daha fazla görünür olduğunu ifade edebiliriz.

Tablo 13: Kuşaklar ile Kadınların Giyim Tercihleri ve Erkekler Gibi zgr Olması Arasındaki İlişki

DAA/13. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p			
		X	Y	Z						
Kesinlikle Katılmıyorum	n	92	73	40	60,383	8	,000			
	%	59,8	44,8	21,9						
Katılmıyorum	n	11	12	28						
	%	7,1	7,4	15,3						
Kararsızım	n	21	37	40						
	%	13,6	22,7	21,9						
Katılıyorum	n	2	10	20						
	%	1,3	6,1	10,9						
Kesinlikle Katılıyorum	n	28	31	55						
	%	18,2	19	30						
Toplam	n	154	163	183						

“Kadınlar da istediği gibi giyinebilmeli, erkekler kadar zgr olabilmelidir.” maddesine X kuşağı kadınlarının %19'unun, Y kuşağı kadınlarının %25'inin ve Z kuşağı kadınlarının %40'inin kesinlikle

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

katılıyorum ve katılıyorum cevabını verdikleri Tablo 13’te istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu grlmüştür ($p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Kadın için giyim sınırları ve özgürlük hakkında X ve Y kuşağı kadınlarının benzer bir algıya sahip oldukları farklılaşmanın Z kuşağı kadınlarında daha belirgin olduğu grlmektedir. Her alanda özgüveni yüksek, eşitlik ve özgürlük savunucusu olarak betimlenen Z kuşağının (Ünal, 2017, s. 26-30) kıyafet, kadın-erkek eşitliği ve kadın özgürlüğü konusundaki algı biçimleri ile kuşak özellikleri arasında paralellik olduğunu, diğer kuşak kadınları ile aralarındaki farklılığın açılmaya başladığını ifade edebiliriz.

Yaman’ın (2008, s. 67) lise öğrencileri ile yaptığı araştırmada “Kadınlar da istediği gibi giyinebilmeli, erkekler kadar özgür olabilmelidir.” ifadesine kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diyenlerin oranının %49 olarak tespiti çalışmamızın sonuçlarını destekler mahiyettedir.

Tablo 14: Kuşaklar ile Bilimin İlerledikçe Dinin Önemini Kaybetmesi Arasındaki İlişki

DAA/16. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p
		X	Y	Z			
Kesinlikle Katılmıyorum	n	139	133	139	17,844	8	,022
	%	90,3	81,6	76			
Katılmıyorum	n	6	15	18			
	%	3,9	9,2	9,8			
Kararsızım	n	3	9	15			
	%	1,9	5,5	8,2			
Katılıyorum	n	0	0	3			
	%	0	0	1,6			
	n	6	6	8			

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Kesinlikle Katılıyorum	%	3,9	3,7	4,4			
Toplam	n	154	163	183			

“Bilim ilerledikçe din önemini kaybedecek, sonunda herhangi bir dine de ihtiyaç kalmayacaktır.” maddesine X kuşağı kadınlarının %90,3’ünün, Y kuşağı kadınlarının %81,5’inin ve Z kuşağı kadınlarının %76’sının kesinlikle katılmadıklarını ifade ettikleri Tablo 14’te istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p=0,022 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Modern toplumlarda bilimsel ilerlemeye duyulan güven bireylerin dini algılama biçimlerini etkilemiştir. Bu etkinin bilişim ve iletişim teknolojileriyle sıkı bir bağ kuran, bilim ve teknolojiyi yaşamlarının merkezine yerleştiren, küreselleşmenin tesirlerine daha fazla açık olan Z kuşağı kadınlarında ve onları takiben Y kuşağı kadınlarında X kuşağı kadınlarına oranla bir dönüşüme neden olduğunu ifade edebiliriz.

Y ve özellikle Z kuşağında artan eğitim oranının da din algıları üzerinde etkili olabileceği düşünölmektedir. Örneğin on ölkenin katıldığı bir araştırmanın Türkiye ayağını yürüten Kaymakcan; Türkiye’de eğitimin seküler dünya görüşünü destekler mahiyette başarılı bir şekilde devam ettiğini ve dindarlık üzerinde olumsuz etkileri bulunduğunu ortaya koymuştur (Kaymakcan, 2005).

Tablo 15: Kuşaklar ile Dini Konuları Konuşmayı Sıkıcı Bulma Arasındaki İlişki

DAA/18. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p
		X	Y	Z			
Kesinlikle Katılmıyorum	n	131	130	107			
	%	85,1	79,7	58,5			
Katılmıyorum	n	12	11	42			

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

	%	7,8	6,8	23	46,685	8	,000			
Kararsızım	n	5	16	18						
	%	3,2	9,8	9,8						
Katılıyorum	n	2	4	13						
	%	1,3	2,5	7,1						
Kesinlikle Katılıyorum	n	4	2	3						
	%	2,6	1,2	1,6						
Toplam	n	154	163	183						

“Dini konularda konuşmak çok sıkıcıdır.” maddesine X kuşağı kadınlarının %85’inin, Y kuşağı kadınlarının %80’inin ve Z kuşağı kadınlarının %58,5’inin kesinlikle katılmadıklarını ifade ettikleri Tablo 15’te istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Tablo 15’teki bulgular değerlendirildiğinde; Z kuşağının örneklemin en genç yaş grubunu oluşturmasının, gençliğin enerjisinin dünyaya yoğunlaşmasının, Z kuşağının sosyal medya iletişiminde kendilerini daha anlık, eğlenceli, yüzeysel sohbetlerin çekiciliğine kaptırmasının rol oynadığı düşünülebilir.

Çalışma bulgumuzla benzer bir sonuç da Yavuzer ve arkadaşlarının (2018, s. 34) üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmada elde edilmiştir. Bu çalışmada “Dini sohbetlerin yapıldığı bir toplulukta bulunmaktan hoşlanırım.” maddesine katılanların oranı %46,9’dur.

Tablo 16: Kuşaklar ile Devlet Büyüklerinin Dindarlığından Rahatsız Olma Arasındaki İlişki

DAA/19. Madde	Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p
	X	Y	Z			

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Kesinlikle Katılmıyorum	n	122	131	132	17,227	8	,028			
	%	79,2	80,4	72,1						
Katılmıyorum	n	7	16	19						
	%	4,6	9,8	10,4						
Kararsızım	n	10	10	21						
	%	6,5	6,1	11,5						
Katılıyorum	n	3	2	6						
	%	1,9	1,2	3,3						
Kesinlikle Katılıyorum	n	12	4	5						
	%	7,8	2,5	2,7						
Toplam	n	154	163	183						

“Devlet büyüklerimizin dindar kimseler olması beni rahatsız eder.” maddesine X kuşağı kadınlarının %79,2’sinin, Y kuşağı kadınlarının %80,3’ünün ve Z kuşağı kadınlarının %72,1’inin kesinlikle katılmadıklarını ifade ettikleri Tablo 16’da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görölmüştür ($p=0,028 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Tablo 16’daki sonuçlar üzerinde çalışmanın Konya ilinde yapılmış olması ve Konya’nın muhafazakâr yapısı, yerel ve genel seçimlerde dini/muhafazakâr söylemi temsil eden sağ partilerin tercih edilmesi vd. etkili olabilir.

Tablo 17: Kuşaklar ile İnsanın Bu Dünyaya Bir Kere Gelip Dilediğince Yaşaması Arasındaki İlişki

DAA/20. Madde	Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p
	X	Y	Z			
n	132	97	86			

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Kesinlikle Katılmıyorum	%	85,7	59,5	47	68,352	8	,000			
Katılmıyorum	n	8	19	35						
	%	5,2	11,7	19,1						
Kararsızım	n	7	31	34						
	%	4,5	19	18,6						
Katılıyorum	n	1	2	15						
	%	0,7	1,2	8,2						
Kesinlikle Katılıyorum	n	6	14	13						
	%	3,9	8,6	7,1						
Toplam	n	154	163	183						

“İnsan bu dünyaya bir defa geliyor, dilediği gibi yaşamalıdır.” maddesine X kuşağı kadınlarının %90'ının, Y kuşağı kadınlarının %71'inin ve Z kuşağı kadınlarının %66'sının kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum cevabını verdikleri Tablo 17'de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu grlmştr ($p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için).

X kuşağının otorite ve kurallara saygılı, sorumluluk duyguları yüksek özellikleri hayatı yaşama biçimlerini ve bir otorite kaynağı olarak dinin algı alanlarını etkileyebileceğini ifade edebiliriz. Otorite biçimlerinden hoşlanmayan, bağımsız yaşamayı ve tktmeyi seven Y kuşağı ile benzer özellikleri paylaşan ayrıca popüler kültürün etkisiyle hedonik yaşam tarzlarına, řu ana daha fazla odaklanan Z kuşağında bireysel dürtülerin dinin dünya hayatına dair koyduğu kuralları algılama biçimlerini dönüştürdüğü şeklinde değerlendirilebilir.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Tablo 18: Kuşaklar ile Evrensel Doğruların Ancak Din Vasıtasıyla Gerçekleşeceği Arasındaki İlişki

DAA/22. Madde		Kuşak Kategorileri			X ²	sd	p			
		X	Y	Z						
Kesinlikle Katılmıyorum	n	6	0	5	20,952	8	,005			
	%	3,9	0	2,7						
Katılmıyorum	n	1	3	6						
	%	0,7	1,8	3,3						
Kararsızım	n	18	20	29						
	%	11,7	12,3	15,8						
Katılıyorum	n	18	29	42						
	%	11,7	17,8	23						
Kesinlikle Katılıyorum	n	111	111	101						
	%	72	68,1	55,2						
Toplam	n	154	163	183						

“Evrensel doğru vardır ve bu ancak din vasıtasıyla gerçekteleşebilir.” maddesine X kuşağı kadınlarının %72,1’inin, Y kuşağı kadınlarının %68’inin ve Z kuşağı kadınlarının %55,2’sinin kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri Tablo 18’de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu grlmştr ($p=0,005 < \alpha=0,05$ olduğu için).

Aydınlanma felsefesinin önemli kavramlarından biri de evrenselliktir. Evrensellik; evrenin ve toplumun yasalarını bulan bilimin, bilgi ve ahlak alanında genel-geçer ilkeler belirlediğini ve bu ilkelerin her yerde ve herkes tarafından mutlak geçerliliğini savunan anlayış biçimidir (uen, 2005, s. 32). Modern bilim, aslen Batı medeniyetinin değer ve ilkelerini evrensel doğrular olarak tüm toplumların kabulüne sunmakta,

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırılmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

bilimin önderliğinde varılan evrensel doğrular ile dünya cennetinin kurulacağını vaat etmekte ve özellikle ilahi dinlerin evrensel olma öğretisini işlevsiz kılmaktadır. Modern bilim ve pozitivizm temelinde yapılandırılan eğitim kurumları ve kitle iletişim araçları ile aktarılan bu zihniyetin çalışma örnekleminde özellikle Z kuşağında etkili olduğu, dini algılamaya biçimlerine yansıdığı düşünölmektedir.

Sonuç

Dini algı, dini inanç ve bilginin zihinsel temsillere bürünerek bireyin duygu, düşünce ve davranışlarını şekillendirmesi olarak tanımlanır. Onun, dinin inanç, bilgi, etki vd. boyutlarıyla yakından ilişkili olduğu ayrıca dini boyutlarda somut olarak açığa çıktığı için çalışma bulgularımız dini tecrübenin inanç, bilgi, etki/davranış boyutlarına göre kategorize edilerek analiz edilmiştir.

X, Y ve Z kuşağına mensup kadınların din algılarının ve kuşaklar arasında din algılarında bir farklılaşmanın olup olmadığının incelendiği bu çalışmada řu sonuçlara ulaşılmıştır:

X, Y ve Z kuşağı kadınlarının inanç boyutu bağlamında din algılarının değerlendirildiği Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5’de ilgili maddeler ile X, Y, Z kuşakları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görölmüştür. Örneklemin yaratıcı, yaratılış, peygamberlere, meleklerle ve ahiret gününe inanç noktasında katılım oranlarının yüksek olduğu ve iman esaslarının dini algılarının şekillendirilmesinde önemli olduğu görölmüştür. Dinin inanç boyutu ile bağlantısında kuşakların din algıları ağırlıklı olarak benzerlik göstermektedir. Din algısının inançla bağlantısında kuşaklar arasında en belirgin farklılaşma, Tablo 3’teki “Bu dünyada ölen herkes başka bir âlemde yeni bir hayata başlar” maddesinde Z kuşağı kadınlarında görölmüştür.

X, Y ve Z kuşağı kadınlarının bilgi boyutunda din algılarının değerlendirildiği Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8 ve Tablo 9’da ilgili maddeler ile X, Y, Z kuşakları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Dinin bilgi boyutu ile bağlantısında kuşakların din algılarında birbirlerine yakın oldukları ancak Z kuşağına doğru gidildikçe farklılaşmanın başladığı da görölmektedir. Bilişim ve iletişim teknolojileri günlük yaşamlarının ayrılmaz parçası haline gelen, bireysel özgürlüğe önem veren ve sosyal medya ile olan göbek bağları nedeniyle popüler

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

kültürün değerlerine açık olan, pozitivist bir eğitimle sosyalleşen Z kuşağı kadınlarının, evlilik dışı cinsel ilişkiyi, dini bilgilerin öğrenilmesi gerekliliğini, din-bilim, akıl-iman ikilisini değerlendirme biçimlerinde, bu minvalde din algılarında X ve Y Kuşağı kadınları ile aralarında mesafe oluşturacak bir dönüşüm yaşamaya başladıkları düşünölmektedir.

X, Y ve Z kuşağı kadınlarının etki/davranış boyutunda din algılarının değerlendirildiği Tablo 10, Tablo 11, Tablo 12, Tablo 13, Tablo 14, Tablo 15, Tablo 16, Tablo 17 ve Tablo 18’de ilgili maddeler ile X, Y, Z kuşakları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görölmüştür. Sosyal ve özel ilişkilerde bireyler arasındaki etnik, dini, kültürel farklılıklara bireysel özgürlük ve tercih noktasında yaklaşan, hümanist değerleri önceleyen ve bir dünya vatandaşı olarak yetişen Z kuşağı kadınlarının, konservatif yönü baskın olan X kuşağı kadınları ile kıyaslandığında evlenilecek insanda dindar olma özelliğini önemseme (Tablo 11), kadınların giyim ve özgürlük sınırlarında (Tablo 13) aralarında bir farklılaşmanın olduğu görölmektedir. X ve Y kuşağı kadınlarının sosyal ilişki ağlarında dini konularda sohbet etmeye yönelik ilgi düzeylerini korudukları Z kuşağı kadınlarının ise belirgin bir farkla dini konular hakkında konuşmayı sıkıcı buldukları (Tablo 15) tespit edilmiştir. Bir kere gelinen dünyayı istediği gibi yaşama (Tablo17) davranışında ve bu bağlamda din-dünya dengesini algılama biçiminde otorite/kuralları önemseyen, sorumluluk duyguları yüksek, örneklemin en yaşlı kategorisi olan X kuşağı kadınlarından otorite kaynaklarına mesafeli, bireysel özgürlüğe, tüketime önem veren Y ve örneklemin en genç kategorisi olan Z kuşağı kadınlarına doğru gidildikçe kademeli bir farklılaşmanın, dönüşümün başladığı görölmektedir. Din algısında, evrensel doğruların din vasıtasıyla gerçekeşebileceği ile ilgili Tablo 18’in verileri değerlendirildiğinde X, Y ve Z kuşağı kadınlarının din algısında İslam dininin öğretilerinin zaman ötesi ve evrensel karakteri ile ilgili klasik teamülden uzaklaşılmaya başladığını söyleyebiliriz. Evrensel doğrulara ulaşmada din temel kaynaklardan biri olarak algılanmaya devam etmekle birlikte özellikle bilim ve teknolojinin de evrensel doğrunun kaynağı olarak algılanmaya başladığını Tablo 12’nin verilerini de göz önüne alarak değerlendirebiliriz. Tablo 18’in bulgularından hareketle Z kuşağı kadınlarının din algılarında evrensel doğrulara ulaşmada modern bilim ve teknolojiyi dine alternatif olarak değerlendirme eğiliminin diğer kuşaklara oranla artış gösterdiği şeklinde yorumlayabiliriz.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırılmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Dini tecrübelerin inanç, bilgi ve etki/davranış boyutu ile bağlantısı dikkate alınarak analiz edilen din algısında X, Y ve Z kuşağı kadınlarının din algılarında aralarında benzerliğin en fazla olduğu ve değişimin en az görüldüğü alan inanç iken inancı bilgi alanı takip etmektedir. Din algısında X, Y ve Z kuşağı kadınları arasında farklılaşmanın en yoğun olduğu alan ise etki/davranış alanıdır. Din algısında X ve Y kuşağı kadınlarının din algısında birbirlerine daha yakın olduğu, farklılaşma veya dönüşümün Z kuşağında daha fazla belirginleştiği tespit edilmiştir. Din algısında farklılaşma veya dönüşümden kastımız, katılımcıların dini vecibelerini yerine getirip getirmediikleri değil dinin özü ve mahiyetinin zihinsel olarak kavranması ve anlamlandırılması ile ilgilidir. X ve Y kuşağı kadınlarına kıyasla Z kuşağı kadınlarının din algısında çalışmamızda tespit edilen farklılaşma, bugün için sayısal olarak yüksek oranlara tekabül etmemektedir. Bununla birlikte modernleşme, küreselleşme ve metalaşmanın seyrine bağlı olarak gelecekte sekülerleşmenin din algısı üzerindeki etkisinin artabileceği, dinin algılanmasında kutsalın belirleyiciliğinin azalabileceği, aşkın bir din algısından içkin bir din algısına dönüşüm yaşanılabileceği ihtimalleri dikkate alınmalıdır. Din algısının, bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarının uyumlu bir bütün olarak yapılanmasını ifade ettiği düşünöldüğünde din algısını oluşturan parçalar arasında yaşanılacak kopukluğun ferdi ve sosyal yaşamda ciddi bozulmaları da beraberinde getirebileceğini söylemek kanaatimizce bir kehanet olmayacaktır.

X, Y ve Z kuşağına mensup kadınların din algılarının incelendiği bu çalışmanın sonuçlarına göre řu önerilerde bulunulabilir:

X ve Y kuşaklarına mensup kadınlara kıyasla din algısında farklılaşmalar ve dönüşümler olduğu tespit edilen Z kuşağı kadınlarının dini algılama biçimlerinde etkili olan faktörlerin anlaşılabilmesi için nitel çalışmalar yapılabilir.

Din algısının inanç, bilgi, duygu ve davranış süreçleriyle bir bütün olduğu ve aralarında karşılıklı bir etkileşim bulunduğu bilgisinden hareketle X, Y ve Z kuşağı kadınlarının ihtiyaçları paralelinde uzman kişilerin katılımı ile çeşitli seminer, konferanslar düzenlenebilir. Z kuşağının örgün eğitim süreci devam ettiğinden din algısının bilgi alanını kuvvetlendirmek üzere okul müfredatında bulunan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin içerikleri hem Z kuşağının özellikleri hem de dinin özü

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

ve mahiyetini anlamlandırma temelinde ilgili kurum ve kişilerce dzenlenebilir.

Bu alışma Konya il merkezinde ikamet eden X, Y ve Z kuşağına mensup 500 kadın katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın farklı illerde yaşayan kadınlar üzerinde nicel ve nitel yontemlerle tekrarlanmasının, kuşaklar arasında din algısının karşılaştırılmasında faydalı olacağı dűőnűlmektedir. Ayrıca ayrı kuşaklara mensup erkekler ile yapılacak çalışmalar din algısını farklı açılardan değerlendirmeye, cinsiyet değişkeni açısından din algısını betimlemeye imkân tanıyabilir.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Kaynakça

- Aktay, Y., ve Köktaş, E. (1998). *Din Sosyolojisi*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Aydoğdu, S., Uzun, B., ve  zt rk, D. (2019). Ebelik  ğrencilerinin Evlilik Dışı Cinsel İlişki Hakkındaki Görüş ve Tutumları. *Androloji Bülteni*, 21, 97-104.
- Bayramov, S. (2019). *X, Y ve Z Kuşak alışanlarının Esnek alışmaya Yönelik Tutumlarının Eskişehir İli Kapsamında Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Büyüköztürk, Ő., Kılıç akmak, E., Akgün,  ., Karadeniz, Ő., ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, Y. (2010). *Lise  ğrencilerinin Din Algısı*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- arkoğlu, A. ve Toprak, B. (2006). *Değişen Türkiye'de Din, Toplum ve Siyaset*. İstanbul: Tesev Yayınları.
-  en, K. A. (2005). Batı Aydınlanmasının Düşünsel Kökenleri ve Eleştirisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26-34.
- Dereli, M. D. (2012). *Din Fenomenine Sosyolojik Yaklaşımlar: Peter L. Berger  rneği*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Din, A. (2007). *Ergenlerde Anne-Baba Tutumları ve Dini Yönelim*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, E. (2015). Tanrı Algısı, Dini Yönelim Biçimleri ve  znel Dindarlığın Psikolojik Dayanıklılıkla İlişkisi: Üniversite  rneklemini. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (29), 223-246.
- Fırat, D. (2014). *Sokağın Belleği*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Gençer, E. (2020). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yaklaşımları erevesinde Din Eğitimi Biliminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler. *Kalemname*, 5 (9), 182-219.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

Gök, A. (2020). *Dini İnançların Ruh Sağlığına Etkileri Üzerine*. Erişim adresi: <http://www.aligok.com.tr>. Erişim tarihi: 12 Kasım 2020.

Hökeleli, H. (2010). *Din Psikolojisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Kaya, M. (2001). İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersine Karşı Tutumları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*,12, 43-78.

Karacoşkun, D. (2004). Dini İnanç-Dini Davranış İlişkisine Sosyo-Psikolojik Yaklaşımlar. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4(2), 23-36.

Krejcie, R. & Morgan, D. (1970). Determining Sample Size For Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

Kaymakcan, R. (2005). *Gençlerin Dine Bakışı: Karşılaştırmalı Türkiye ve Avrupa Araştırması*. Erişim adresi: http://www.recep kaymakcan.com/wpcontent/uploads/kitap_genclik_din_kaymakcan. Erişim tarihi: 05 Mart 2021.

Oblinger, D. G. ve Oblinger, J. L. (2005). : Is It Age or IT: First Steps Toward Understanding the Net Generation. D. G. Oblinger ve J. L. Oblinger (Ed.). *Educating the Net Generation* içinde. EDUCAUSE.<https://www.educause.edu/ir/library/pdf/pub7101.pdf>. Erişim Tarihi: 30.03.2022.

Özboyacı, D. (2018). *Y Kuşağı Çalışanlarının İç Hayatındaki Motivasyon Kaynakları: Hizmet Sektörü Üzerine Bir Uygulama Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özer, P. S., Eriş, E. ve Timurcanday, Ö. (2013). Kuşakların Farklılaşan İç Değerlerine İlişkin Emik Bir Araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 123-142.

Özkarpuzcu, H. A. (2019). *Konya İlgın İlçe Merkezindeki Ortaöğrenim Gençliğinin Din Algısı ve Dini Yaşayışları*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Peker, H. (2015). Felsefe ve Dinde Tanrı'yı İdrak İmkanı Bağlamında Őüphenin Varlık İmkanı Sorununa Bir Giriş. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2 (3), 67-86.

Altıparmak, Ő., Budak, H. (2022). X, Y, Z kuşağı kadınlarının din algılarının karşılaştırmalı analizi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 55-94.

- Sungur, M. A., Duyar, N., Yıkılmaz, H., Boyacı, R., Urhan, H. M., Çetin, G., Arıkan, T., Çiçek, Ő. N. ve İspaha, T. (2017). Evlilik ve Eř Seçme Tutumuna Kuşakların Etkisi: X ve Y Kuşaklarının Karşılaştırması. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 28 (1), 69-91.
- Smola, K. W., & Sutton, C. (2002). Generational Differences: Revisiting Generational Work Values For The New Millennium. *Journal of Organizational Behavior*, (23), 363-382.
- Tokuç, B., Berberoğlu, U., Saraçoğlu, G. ve Çelikkalp, Ü. (2011). Sağlık Yüksekokul Öğrencilerinin Evlilik Dışı Cinsel İlişki, İstemli Düşükler ve Kontraseptif Kullanımı Konusundaki Görüşleri. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 9 (3), 166-173.
- Tükel, İ. (2014). *Tüketimin Yeni Aktörleri Y Kuşağı*. Erişim adresi: <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr>. Erişim tarihi: 16 Haziran 2020.
- TÜİK. (2019, Őubat). Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr>. Erişim tarihi: 12 Ekim 2020.
- Uysal, V. (1996). *Dini Tutum Davranış ve Őahsiyet Özellikleri*. İstanbul: İfav Yayıncılık.
- Ünal, M. (2017). *Y ve Z Kuşaklarının Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Yaman, A. O. (2008). *İstanbul Büyükçekece'de Lise Öğrencilerinin Din Algısı*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yavuzer, H., Erdem, M. ve Açıkgöz, Ü. (2018). Üniversite Gençliğinin Din Algısı. *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 22-48.
- Zengin, M. (2013). Öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açıısından İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (25), 271-301.
- Zeyrek, H. (2020). *Gezici Araştırma Merkezi Başkanı Murat Gezici Sözcü'ye açıkladı: Türkiye'nin Kaderi Z Kuşağının Elinde*. Erişim adresi: <https://www.sozcu.com.tr/gundem>. Erişim tarihi: 14 Őubat 2020.
- Williams, K. C. & Page, R. (2011). Marketing To The Generations. *Journal of Behavioral Studies in Business*, 1-17.
<https://www.lifecourse.com/phases>. (Erişim tarihi: 31 Temmuz 2020).